

Ulkosuomalaisstrategian laatiminen: hanketyöryhmän 1. kokous 2.3.2021

Osallistujat:

SM: Marja Avonius (pj), Tuomo Kurri, Mariana Salgado, Petra Tikka

UM: Leena Liukkonen, Johanna Kotkajärvi, Sanna Selin

TEM: Pipa Turvanen

OKM: Satu Paasilehto

OM: Katarina Långström

STM: Sanna Kuorikoski

Suomi-Seura: Tina Strandberg, Kaisa Pudas

Siirtolaisuusinstituutti: Saara Pellander, Tuomas Hovi

1. Kokouksen avaaminen ja hankkeen työsuunnitelman esittely

Puheenjohtaja avasi kokouksen. Tuomo Kurri (SM) jatkoi alkusanoilla hankkeen valmistelusta, todeten mm. että strategia valmistellaan tämän vuoden aikana ja sen tarkoituksena on olla edellistä ohjelmaa strategisempi ja joustavampi.

Puheenjohtaja esitteli hankkeen työsuunnitelman (liite 1), joka on laadittu työryhmän jäsenten kanssa käytyjen alustavien keskusteluiden pohjalta. Hanke jakautuu kolmeen työvaiheeseen: kuulemisiin ja taustoitukseen, työryhmän jäsenten tavoiteasiakirjojen laatimiseen sekä yhteensovittamisvaiheeseen, jossa myös suunnitellaan strategian toimeenpano ja seuranta. Hankkeen läpileikkaaviksi teemoiksi on määritelty tässä vaiheessa osallistavuus, kestävä kehitys ja avoin viestintä.

Käytiin työryhmän esittäytymiskierros, jonka aikana työryhmän jäsenet kertoivat aiemmasta työskentelystään ulkosuomalaisasioiden parissa sekä odotuksista hankkeen työskentelytapoihin liittyen. Työsuunnitelmaa pidettiin hyvänä ja aikataulultaan realistisena. Strategisempi ote uuden ohjelman valmisteluun sai kannatusta. Ulkosuomalaisten itsensä kuulemista strategian valmistelun aikana pidettiin tärkeänä ja heidän toiveitaan keskeisenä lähtökohtana tavoitteiden asettelulle.

Ministeriöiden edustajat nostivat jo esiin joitakin työssä huomioitavia seikkoja: elinkeinoelämän ja vienninedistämisen näkökulma (UM), edustustojen tiiviit yhteyden suomalaisyhteisöihin paikan päällä (UM), ulkosuomalaisia kiinnostava kulttuuritarjonta (OKM), tutkijataustaisten ulkosuomalaisten osallistaminen maakuvatyöhön (OKM), paluumuuttajien erityisenä kv-osaaja-kohderyhmänä TEM), ulkosuomalaisten verkostojen hyödyntäminen (TEM). Suomi-Seura mainitsi strategian tavoitteiden asettamisen mitattavalla ja seurattavalla tavalla (selkeät indikaattorit).

2. Aiemman ulkosuomalaispoliittisen ohjelman toimenpiteissä eteneminen

Suomi-Seura esitteli näkemyksensä aiemman ohjelman toimenpiteissä etenemisestä (liite 2), jonka jälkeen ministeriöiden edustajat kuvasivat lyhyesti oman hallinnonalansa osalta tilannetta. Todettiin, että tiedot pyydetään vielä kirjallisesti kokouksen jälkeen.

SM mainitsi myös Migrille vastuutetun Suomen kansalaisuuden takaisinhankeista koskevan politiikkalinjauksen osalta, ettei varsinaisia uusia toimia ole tämän osalta tehty, mutta Migrin kansalaisuuden menettämistä koskeviin päätöksiin sisältyy tieto ilmoitusmenettelystä kansalaisuuden takaisinsaamiseen liittyen, jota onkin erityisesti korona-aikana käytetty paljon. Edustustoista haettavien passien ja henkilökorttien sähköisten palveluiden osalta Poha ei ole tehnyt toimia. Mainittiin VM:n digitaalisen henkilöllisyyden kehittämishanke: heitä olisi hyvä ainakin kuulla ulkosuomalaisstrategian valmistelussa. Ulkosuomalaisparlamentin aseman vakiinnuttamisen edellytysten selvittäminen tehtiin vuonna 2018, jonka lopputuloksena katsottiin, ettei tarvetta aseman vakiinnuttamiseen lainsäädännöllä.

UM huomautti, että passi- ja henkilökorttirekisterin pitäjä on Poha, joten keskustelu kehittämisestä (ml. mahdollisuus ulkoistaa) on myös Pohan asia. Edustustojen perustamisen osalta otetaan aina huomioon, mitä konsulipalveluita kyseisessä edustustossa tarvitaan. Edustustoilla on keskeinen rooli myös neuvontaa antava ja äänestämisen ulkomailla järjestävänä tahona: yleisesti UM on edustustojen kautta enemmän mukana ulkosuomalaisasioissa kuin vanha ohjelma antaa ymmärtää. Huomioitava, että edustustot ja ulkosuomalaisten tarpeet eri maissa erilaisia: yleispäteviä, kaikkia edustustoja koskevia ohjeita ei voida ymmärrettävästi antaa.

OKM totesi, että heille on vastuutettu paljon toimia ja näistä monet vaikeasti mitattavia: kuten Suomi-Seura totesi, uudessa strategiassa olisi hyvä pohtia indikaattoreita tavoitteille. Suomen EU-puheenjohtajuuskausi, oppivelvollisuusiän nosto ja viimeisenä korona-aika ovat vieneet paljon resursseja. Koulujen asemaan liittyvä työryhmä on perustettu, mutta nämä tavoitteet eivät helposti mitattavia.

TEM viittasi työllistymisen edistämiseen liittyvien tavoitteiden olevan edelleen ajankohtaisia. Paluumuuttajat ovat osa kansainvälisinä osaajina houkuteluttavien ryhmää. Tuoreessa VNTEAS-tutkimuksessa esitettiin juuri paluumuuttajille suunniteltuja palveluita ja pilottiohjelmia on käynnistymässä. Suomi-lähettiläs toiminnan osalta tehty valmistelua pari vuotta sitten ja asia on edelleen ajankohtainen, käyty keskustelua UM:n maakuvapuolen kanssa. SM mainitsema digitaalisen henkilöllisyyden kehittäminen olisi hyvä ottaa mukaan, tämä on myös TE-palveluiden puolella merkityksellistä.

OM viittasi edellisen ohjelman kirjeäänestystä koskevaan tavoitteeseen: otettiin käyttöön 2019 ja tästä on tulossa laaja-alainen toimivuuden arviointi lähiaikoina.

STM viittasi sosiaali- ja terveystalouden läpinäkyvyyden edistämistä koskevaan tavoitteeseen: tämän osalta minryssä käsitellyssä seurantamuistiossa mainittu palvelut asiakaslähtöisesti -kärkihanke. Laki asumisperusteisesta sosiaaliturvasta rajat ylittävissä

tilanteissa tuli voimaan 1.4.2019. Mainitsi Kelan tiedotuskampanjan sosiaaliturvaan kuulumiseen liittyen, jossa mm. videoita, haastatteluja ja julkaisuja.

3. Suomi-kylä ja ulkosuomalaisparlamentti 2021

Suomi-Seura esitteli (liite 3) tulevaa virtuaalista Suomi-kylää ja ministeriöiden erilaisia mahdollisuuksia hyödyntää tänne perustettavaa kumppanitilaa sekä ensimmäistä kertaa virtuaalisesti järjestettävää ulkosuomalaisparlamentin istuntoa.

4. Muuttuva ulkosuomalaisuus -kyselytutkimus

Siirtolaisuusinstituutti esitteli (liite 4) pian julkaistavia kyselytutkimuksen tuloksia, joita hyödynnetään uudessa strategiassa.

Puheenjohtaja keskustelun pohjalta, että harkitaan LVM:n ja VM:n kutsumista tarpeen mukaan osaksi työryhmää, koska YLE:n tarjonta ja digitaalisen henkilöllisyyden kehittämishanke nousivat esille. Tärkeinä huomioina tämän kokouksen pohjalta laitetaan muistiin ainakin tavoitteiden asettaminen mitattavalla tavalla ja ulkosuomalaisten itsensä kuuleminen valmistelussa. Jatkokokous järjestetään 24.3.2021 klo 9-11.